

PROLOG

BECKOMBERGA MIDT I 1990'ERNE

Skumringen fulgte hende ind. Ingen tændte radioer, ingen angstskrig.

Hun anede ikke, at stilheden kunne fylde så meget.

Som i en by efter neutronbomben, tænkte hun, hvor kun husene står endnu og kan vidne om, at der engang lå en by her.

Lugten af urin var i hvert fald ikke forsvundet endnu, stanken af gammelt askebæger. Sporene fra mennesker udslettede man ikke sådan lige med et pennestrøg. Hun kunne stadig høre den dæmpede lyd af tøfler, den der trilafontrippen på det tifarvede vinylgulv, se skyggerne efter dem, der slæbte sig frem for at bede om nåde eller om den næste cigaret. Hvis en tallerken eller en bæ var kommet flyvende gennem luften, ville hun have dukket sig og ikke være blevet specielt forbavset, at være forberedt på den slags var en del af ens nervesystem efter så mange år. Flaksende arme og hoveder, der nikkede skaller, ben, der sparkede vildt, når nogen skulle lægges i bælte, hænder, der rev fat i hår for at hive det op med rode, og så den summen af angstfuld jamren, den tvangsmæssige rablen, al den indestængte vrede. *Det skal brænde, brænde, syndere og djævolebolere, pikspillere og horesølemadamer, du, som forgifter os, det er døden, døden, alt skal brænde og syde i helvede, der kommer stråler fra brusebadet, stråler i væggene, stråler i terapilokalet, Jesus ser mig, hold da for helvede op med at glo på mig hele tiden, forbandede lortædere og falske pikspillere og spioner, du kan rage mig i kussen, kan du, din satans morder ...*

I en af salene så hun en efterladt rengøringsvogn og tænkte på, at der nu ikke længere var nogen kroniske alkoholikere, der sneg sig ind for at hælde rengøringsmidlerne i sig. Et bælte, fastspændt i en ensom seng. Hun hev nøgleknippet op, selvom det strengt taget ikke spillede nogen rolle. En velkendt tyngde i hånden, uformelige metallodser til at låse bæltet og vinduer op med, alle disse nøgler, der definitivt adskilte det raske menneske fra det syge. Hun spekulerede på, om hun ville kunne tilpasse sig til det nye. Måske var hun blevet forkrøblet af det, der var umuligt at forstå, og af al fortvivlelsen, som om det var den naturlige tilstand eller i hvert fald et sted, hvor hun hørte hjemme.

Hun hørte en skrabende lyd. En skrabende og knirke mod glas. Ulla vendte sig om; der var ikke noget. Indbildning, tænkte hun, og også det hørte til det forgangne. Hun skimtede noget blegt, der bevægede sig uden for vinduet. Hun gik tættere hen mod vinduet, forberedt på det meste, men ikke specielt bange for noget. Der fandtes historier om genfærd, som var blevet fortalt til alle tider, usalige ånder, der flakkede forvildet omkring i Beckombergas underjordiske gange, men hun havde naturligvis aldrig mødt nogen. Hvis der opholdt sig nogen i hospitalsparken på denne tid af døgnet, så var det helt sikkert et menneske, og mennesker kunne hun håndtere, også dem, som andre betragtede som livsfarlige eller næsten umenneskelige, for hun var klar over, at det hele jo bare var forskellige grader inden for mysteriet mennesket.

Nu kunne hun se ansigtet tydeligt på den anden side af det brudsikre glas. Øjne, der stirrede, en krop, hvor alt var i bevægelse, uro og nerver og strittende hår. Manden kunne være omkring de fyrre, men det var svært at bedømme på et sted, hvor mennesker havde kunnet ældes og miste hukommelsen som tyveårige eller sidde fast i barndommen hele livet igennem. Der var noget hvidt at se ved halsen, havde han en hospitalsskjorte på? Eller en personalekittel?

Ulla begyndte at tale til ham, beroligende ord, som han selvfølgelig ikke kunne høre, men det var sådan, hun gjorde, talte med mennesker i alle situationer, hvem de så end var. Mandens

mund bevægede sig også, gabte han eller tyggede han, eller ville han hende virkelig noget? Hun fik fat i det værste bundt nøgler, så tungt, at det plejede at lave hul i lommen, og låste vinduet op.

Manden tog et spring væk og snublede. Han flygtede over mod Medicinsk Centrum, foroverbøjet, med store skridt.

“Vent, kan jeg hjælpe dig med noget?” råbte hun ud i parken. “Jeg er sygeplejerske og hedder Ulla, Ulla Andersson, ville du noget?”

En mørk silhuet i udkanten af en lygtes skær, og så var han væk. Ulla nåede lige at se et par flagrende, brune bukseben, amtets hospitalstøj. Blev stående i et stykke tid, mens mørket faldt på i dybblå skyer.

Natten ville sandsynligvis blive endnu koldere.

Hun hentede sine sidste personlige ting i skabet og tjekkede, om noget af patienternes medicin eller værdisager var blevet glemmt. Nogle pakker Trilafon og Hibernol, et par briller, et ur. Det var vel alt, tænkte hun og overvejede at stjæle et maleri med en blå fugl som minde. I så mange år havde hun set det hænge i receptionen, at hun sjældent lagde mærke til, at det fandtes. Det føltes forkert at tage det ned, det hørte til her.

Og så meget var der vel i øvrigt heller ikke at mindes.

På vej ud låste hun også op ind til skyllerummet. Væk var lugten af urinposer og bækkener, steriliseret helt ind i evigheden. Ulla tjekkede, at der ikke var nogen af de giftigste rengøringsmidler, der stod rundt omkring, en vikarierende assistent i Malmö havde taget livet af fireogtyve demente gamle med den slags i halvfjerdsene. En dør førte ud til baggården. Hun lukkede aftenmørket og forårsluften ind og mærkede, at hun frøs.

Indimellem havde personalet plejet at sidde der på trappen og ryge og snakke. De havde også brugt døren som genvej, så de lettere kunne komme ud med patienterne, havde stillet borde og stole frem og drukket kaffe sammen med dem om sommeren. Hun kiggede ud i mørket og gemmestederne mellem husene for at se, om hun kunne få øje på den flygtende mand igen. Han havde virket bekendt. Ikke fra en af de afdelinger, hun normalt arbej-

dede på, men dem, der havde opholdt sig længe på Beckomberga, kendte man nu alligevel. For sit indre blik så hun et skib med sorte sejle, som gled ud af fortiden, på floderne for flere århundreder siden, dåreskibene, der var blevet lastet med de vanvittige og fortabte, vagabonderne og de ulyksalige, som byerne ville af med, dem, der blev dømt til at sejle mod havne, hvor ingen ville lade dem gå i land, gennem natten og glemslen, i skrigene, der steg op fra flodernes dalsænkninger, *Jesus, Jesus, det skal brænde, brænde ...*

Hun trak bagdøren i efter sig, men ikke helt. Bare en smule på klem.

Så gik hun derfra for sidste gang.

Eva Levander-Olofsson var ikke klar over, at grænserne havde flyttet sig inden i hende, før en aften sent i august, hvor hun drejede af fra den asfalterede gangsti og ind i den lille skov bag hans hus.

Der var lys derinde, i det fjerde rækkehus. Hun stillede sig bag en klippeblok. Træerne var stadig grønne og sørgede for, at hun var godt skjult. Aftenen var faldet pludseligt på, sådan som aftenene gjorde sent på sommeren, men det var stadig varmt. Hun så rosa digitalis og stokroser i bedene, de sidste blomster, inden det blev efterår.

Der var ikke nogen at se inde i huset, men lampen var tændt i et soveværelse oppe ovenpå, det eneste rum, hvor de havde fået sat gardiner op. Ved en væg inde i stuen flaksede en skygge op ude fra køkkenet, så de var hjemme. Eva vidste ud fra plantegningen, hvordan rummene lå i forhold til hinanden. Rækkehusene hørte til de mere eksklusive, som var blevet bygget i området, grå mursten og udformet lidt i engelsk stil med mansardtag og store vinduer, som fremviste mere, end hvad nogen i grunden ønskede at få at vide.

En hvid hjørnesofa og et bord i egetræ og marmor, en kæmpestor loftslampe, der så ud, som om den svævede frit i den næsten syv meter høje stue. Der stod et par hvide orkidéer i vindueskarmen, poserede i deres stramme elegance, se her, her bor vi! Hun tænkte, at det hele enten var meget elegant eller ret frygtsomt, og hun blev helt svimmel, da hun kom til at tænke på, at hun rent faktisk stod her og kiggede ind.

Også i flere af husene ved siden af så hun den slags blomster, som om de havde indgået en aftale om netop orkidéer. Flimren og farver og høj musik faldt ud over græsset, i det næste hus sad

der en dreng foran en fjernsynsskærm, i et andet så hun en yngre kvinde gå hen til vinduet. Eva bakkede tættere hen mod klippen, spekulerede på, hvad man kunne se i den lille skov udenfor. En skikkelse i træningstøj, som ikke burde være der, et ansigt, et mareridt? Kvinden så sandsynligvis kun sit eget spejlbillede reflekteret i vinduesglasset, hun lod ikke til at reagere. Der var jo så lyst derinde, så forbandet hvidpudset og oplyst af spotlamper og lampetter, at ingen ville kunne se det, om så verden gik under i mørket udenfor, hvor Eva stod mellem gamle træstammer og klippeblokke, som havde ligget der, siden indlandsisen trak sig tilbage, skjult i en lille kratskov.

Hun lænede sig op ad klippeblokkens ru overflade, mærkede lugten af mos og forrådnelse. Ved hendes fødder lå der ølkapsler og gammelt plasticaffald, der havde ædt sig ned i jorden. En duft af grillt kød fra et af de udendørsområder, hvor man stadig hengav sig til sommeren.

Gå hjem, sagde hun til sig selv, og se så at komme videre, *bearbejd det*, gør alt det, som alle siger, at du burde gøre, men du ved jo udmærket godt, at de tager fejl, og at ingen med sikkerhed kan udtale sig om, hvad der rører sig i et andet menneske. Og måske skal man ikke altid forsøge at *forstå* kærligheden, men bare hvile i den.

Det var et ord, der hele tiden vendte tilbage, det med at hvile.

Månen gled om bag skyerne. Så så hun en bevægelse på trappen.

Svante havde sine arbejdsbukser på, det var det første, hun lagde mærke til. Dem, han altid havde haft, plettet med en anden tids malerfarve, som aldrig var gået væk i vask. De havde malet væggene i soveværelset lysegrønne dengang.

Hans hånd på det buede gelænder, skuldrene, der så ud til at være blevet så spændte. Eva tænkte, at han burde træne eller få sig noget massage. Det var nok mere en følelse end en egentlig iagttagelse, den slags som man vidste, når et andet menneskes krop eksisterede som en fysisk erindring i ens egen.

Hun kunne stadig fornemme hans hud mod sine hænder. Den

lidt ru, kraftige hud og muskelmassen under den. Hårdheden i skuldrene, når hun masserede dem, den linje, hvor hans nakke blev blødere.

Eva sank en klump, da Svante trak kniven op af skeden i bæltet. Skeden af skind, skaffet af masurbirk, det var ikke noget, man kunne se på denne afstand, men hun vidste det alligevel. Hun havde selv givet ham kniven i julegave engang.

Der stod nogle flade, brune pakker stablet op ad en væg og vidnede om, at det ikke var for sent. Der var også nogle flyttekasser, som kunne indeholde hans kære vinylplader, som hun ikke havde set inde i reolerne endnu, eller alle bøgerne om bunkere og slag under anden verdenskrig og måske også en del af hans kærestes ting, som skulle fylde rummene, og snart, når som helst, skulle udgøre den fuldendte illusion om et hjem.

Svante lavede et snit i kanten af en aflang pakke og væltede den ned på gulvet. En bogreol mere. Han læste i brugsanvisningen og vendte og drejede spånpladerne, havde aldrig været særlig god til den slags, selvom han sikkert aldrig ville indrømme det. Simple, besværlige ting kedede ham, at samle noget efter en manual. Svante kunne bedre lide at skitsere store visioner end at samle ting, som andre havde fundet på. Eva kunne huske, at hun altid måtte lede efter skruer, der var blevet væk. Det endte altid med, at Svante stod og bandede over Ikea, hvor man altid fik de forkerte ting med, og så var skruen alligevel trillet over i et hjørne.

Hun kunne skimte fragmenterne af det, der engang havde været hendes.

Et abstrakt billede over bordet i gangen, som havde hængt i deres soveværelse i Vasastan, hans hænder. Den lænestol, som de havde købt sammen i en antikforretning ved Odenplan, ombetrukket i hvidt nu. Svante havde fået den, da de blev skilt. Eva blæste på tingene, han havde fået alt det, han gerne ville have. Hun havde været gavmild for at vise, at hun ikke var vred på ham, selvom hun indimellem bare havde lyst til at slå og slå, og måske også for at betale af på sine skyldfølelser over, at hun var nødt til at blive skilt. Hvis lejligheden så ud, som før hun flyttede

derfra, så ville forskellen måske ikke blive så markant for ham, og så ville han måske ikke bebrejde hende mere, så ville hans bitterhed gå hurtigere over. Tag, hvad du vil, havde hun sagt, ting betyder ikke noget for mig.

Og nu stod deres gamle lænestol der i sin nye klædedragt, og Svante rejste sig op og gik hen mod køkkenet. Hun forstod, at de mødtes derinde, to skygger, der blev til én.

Selvom der stadig var meget sommervarmt, næsten en helt tropisk fugtig fornemmelse i luften, så frøs hun af at stå stille. Det gjorde ondt hen over lænden. Hun tænkte atter, at hun burde gå sin vej, men der var noget ved samlingen af den bogreol. Måske det sidste, der kom på plads, noget uigenkaldeligt.

Svante var tilbage med en skål i hånden, som han hældte alle skruerne og dyvlerne ned i. Eva mente at kunne fornemme en træthed og samtidig noget ivrigt i hans bevægelser, som om han gerne ville sætte farten op, men ikke rigtigt orkede. Han var ikke helt ung længere. Eva spekulerede på, hvor tit han mon tænkte på det. Om det var derfra, det anspændte stammede, fra det pres, det var at leve op til en yngre kvinde, som netop nu blev synlig i døråbningen ind til stuen, klædt i noget lysegrønt og flagrende, der understregede, hvor slank hun var. Hun hed Jannike. Efternavnet var vel uinteressant. Håret sat op på en måde, så det så ud, som om det var blevet sat op i en fart, hvor løse lokker hang ned på den helt rigtige måde.

Eva kunne selvfølgelig ikke høre, hvad de sagde til hinanden. Hun var tilskuer til en stumfilm, hvor bevægelserne var små og ansigtsmimikken utydelig, kunne kun forsøge at skimte betydninger. Var smilet og den hånd, der strøg Svante let hen over overarmen, virkelig den unge Jannikes måde at give udtryk for kærlighed på? Eller en måde at manipulere ham på?

Troede han virkelig selv på det?

Sidestykkerne var samlet, det samme var overdelen og soklen, da Svante rejste sig op og så på uret. Han famlede rundt i skjortens brystlomme og trak en dåse snus op. Rystede den og skar en grimasse, sagde noget mere, der ikke var til at høre, men Eva

forstod det alligevel. Det var en simpel pantomime, som muligvis forandrede alt.

Han stak kniven i skeden og gik hen mod gangen i den anden ende af huset, yderdøren. Jannike samlede kasserne sammen og stak en bærepose med affald i hans hånd og kyssede ham på kinden.

I det mindste kun på kinden.

Så kyssede Svante hende rigtigt, og Eva vendte sig væk.

Der var næsten helt stille i parken. Trafiklyde på afstand, brølet fra et fly på vej ned mod Bromma Lufthavn. Musik fra et vindue, der stod åbent et sted. Hun burde kunne høre det, når Svante startede bilen. Han plejede altid at tage Audien, selvom han kun skulle hundrede meter væk, men lyden kom ikke. I stedet så hun ham komme gående derhenne for enden af rækkehusene. Eva skjulte sig bag vandrestenen, indtil han var kommet forbi.

Så trak hun jakkehætten over hovedet og fulgte efter ham på afstand.

En taxa kørte frem, nogen stod udenfor og røg. Længere borte så hun nogle teenagepiger køre på skateboard på gangstierne. De nye boliger havde bid for bid ædt sig ind på parkens areal og fortrængt sporene af det, der ikke længere fandtes. Der stod gyngedyr og en sandkasse uden for et af de gamle huse, der nu fungerede som børnehave, fritstående boligkomplekser var skudt op med glasoverdækkede balkoner. Det var kun i hjertet af Beckomberga, hvor historien var så monumental, at den ikke lod sig forvandle i en håndvending, fire bastante murstensbygninger, der var blevet rejst i 1930'erne for at blive ramme om Europas største psykiatriske hospital. Den store kvindefløj og den store mandefløj stod med facaderne vendt mod hinanden, tillukkede og uindtagelige. Også her skulle der være boliger, som allerede var blevet solgt for mange millioner. Der stod skurvogne til bygningsarbejdere uden for dørene, og i et hus med klokketårn på taget boede der allerede folk, men om aftenen og om natten hvilede der et ubestemmeligt mørke over stedet. Eva kunne huske, hvor svim-

mel hun var blevet af at kigge op på facaderne. Da hun var teenager, havde Eva og hendes slæng stillet deres knallerter uden for hegnet og var klatret over. Hun kunne huske gamle mænd med snus, der sivede, og en kvinde, der hvæsedede frække ord og slog sig på brystet hele tiden. En del patienter havde siddet indespærrede siden trediverne. Historierne havde vandret rundt i forstæderne heromkring, ondsksfulde fortællinger om tosser på flugt, konger og statsministre, der i al hemmelighed var blevet indlagt, og ulykkelige kunstnere og digtere, som skabte og skrev og døde bag Beckombergas mure, for måske var kunsten en del af en gal-skab, som mennesker ikke helt kunne forstå.

Hun vidste ikke, hvad der var sandt. Og i øvrigt var det hele væk nu.

Ved den vej, hvor Svante kom gående, kunne man kun se de nye rækkehuse, her var de malet gule. Eva fulgte efter ham på afstand gennem en gammel æblehave, som markerede slutningen på området. Kun et lavt stakit der, hvor der før havde været et højt hegn.

Svante standsede ved en række affaldscontainere. Hun hørte, hvor hektisk han trampede på papkasserne, lyden af glas, der blev knust, da han smed tomme flasker ud.

Hvis han vender om nu og går hen i retning af mig, bliver jeg stående, tænkte hun. Så kan han ikke undslippe, og det kan jeg heller ikke.

Kan du huske det, du talte om den allerførste gang, Svante, om alt det, et menneske skjuler? Om den slags ting, som andre ser, og om det, vi ikke engang ved om os selv?

Eva fik øje på hans ryg længere borte, ja, selvfølgelig, han skulle jo også købe snus. Gangstien snoede sig mellem runde boligkomplekser med mange boliger. For hundrede år siden havde hun sovet der en nat, i en lejlighed, der lignede et lagkagestykke, men hun havde for længst glemt, hvem hun var sammen med.

Ude ved vejen var et takeaway-sted med thaimad lige lukket, duftene af karry og kokos blev hængende. På den anden side af Spångavägen, i krydset ved Bällstavägen, lå der en Ica-butik, som

havde åbent i et par minutter mere. Det var den, han var på vej hen imod.

Jeg ved godt, det ikke er let. Det er måske det sværeste, der findes. Det med at elske og narre sig selv.

Et sensommervemod i luften, en duft af regn, der nærmede sig. De kunne støde på hinanden, sådan helt tilfældigt, når han kom ud fra butikken. Eva krydsede gaden og gik så langsomt, hun kunne. Blev stående ved indgangen, hvor en kvinde sad og tiggede.

Sammenkrummet og viklet ind i skorter og tæpper med et krus og et lille skilt i hånden.

“Hej, hej, mange tak.”

Man behøvede ikke at give til tiggere. Måske gjorde man det bare endnu værre ved at give. Eva magtede overhovedet ikke at tænke på det lige nu.

“Hej, kroner, mange tak, hej, hej.”

Kvinden rejste sig op, holdt fotografiet af sine børn op. Eva brød sig ikke om det, når de blev anmassende. En ting var, at de sad nede på jorden, så kunne man vælge, om man ville se på dem eller ej, give dem penge eller ej. Det havde hun nogle gange gjort, og nogle gange en mad og også en gammel paraply for den sags skyld, men der kom bare flere og flere tiggere på gaderne.

Eva lavede en overtydelig bevægelse med hænderne.

“Jeg har ingen kontanter,” mumlede hun, “*no money.*”

Det var løgn, hun havde hundrede kroner i lommen, men det kom vel an på *viljen* til at give? Svante var henne ved kassen derinde, han havde fyldt en kurv. Klokken nærmede sig elleve, en af de sidste kunder var på vej hen mod sin bil.

“Hej, hej, mama, hej, mange tak.”

“For fanden da også!” Eva nåede ikke at tænke, det skete bare. Hendes arm fór ud og var tæt på at ramme kvinden i ansigtet, vreden var der bare lige pludselig.

“Mama, mama, mange tak.”

Ikke engang det var nok. Kvinden pegede stædigt på sin mund og holdt billedet af børnene op. Eva forsøgte at kigge efter Svante, men tiggeren stod i vejen med sit sjal og sine hænder overalt.

“Please, kroner, mange tak.”

“Jamen, forstår du da ikke, hvad jeg siger? Jeg har ingen penge!”

Eva hev fotografiet ud af hånden på hende. En dreng og en pige nåede hun lige at opfatte, inden hun smed det fra sig. Så, hvordan det blev taget af vinden og svævede i en bue ud over Bällstavägen. I samme øjeblik fornemmede hun en forandring i luften, en lyd som af en indånding, da døren gik op.

“Eva? Hvad laver du her?”

Og så blev alting helt forkeret. Måske var det tiggerens tilstedeværelse eller situationen, som hun ikke længere havde tjek på, men det lykkedes hende ikke at få sagt noget af det, hun havde tænkt sig at sige. Bare et par dumme, stammende sætninger, som hun ikke var i stand til at afslutte, fordi han kiggede så underligt på hende. Det samme blik, der engang havde gjort hende så underlig mat og samtidig mere tryk end nogensinde før. Lyst gråbrunt, som barken på et træ.

“Følger du efter mig?” spurgte han. “Er du gået fra forstanden?”

Som om hun ville ham noget ondt, det var jo det sidste, hun ville. Han var allerede på vej over mod fodgængerovergangen.

“Svante, vent ...”

Tænk at være tvunget til at løbe efter ham.

“Vi må da kunne tale med hinanden. Hør, Svante, vent nu ...”

Han vendte sig ikke engang om, kiggede bare til højre og til venstre, hvor der ikke var nogen biler, og talte lige ud i natten.

“Vi har ikke noget at tale om. Tag hjem nu, og jeg mener nu, lige med det samme, forsvind en gang for alle.”

Eva greb fat i hans arm. Han mente ikke det, han sagde, det vidste hun. Der var noget, der ikke var helt rigtigt i hans stemme. Hun kunne selvfølgelig godt høre ordene og kulden, hun var ikke døv, men samtidig lå der noget andet under det, et strejf af følelser, der greb hende om hjertet, noget skrøbeligt, der var ved at bryde. Han sagde det, han var nødt til at sige, og ikke det, han følte allerinderst inde. Eva havde lært at tolke ham så godt i de år, de levede sammen.

Hun kunne høre tiggeren råbe et eller andet sted fra, kvinden var slået over i rumænsk, eller hvad det nu var, et baggrundskor af hidsige stavelser, måske bandeord, der fløj og dansede som insekter.

“Jeg har tænkt så meget over det,” sagde Eva, “og jeg ved godt, at det også var min skyld, og jeg er ked af det.”

“Hold nu op,” sagde Svante, “det nytter ikke noget.”

“Jeg vil bare have dig til at tænke over tingene en gang til, før ...”

Han viftede hendes hånd væk og begyndte at gå over gaden. Eva kunne mærke vreden, var det ikke bare typisk? At vende et andet menneske ryggen var bare så allerhovedes respektløst, aldrig at blive stående længe nok til virkelig at høre på det, hun havde at sige.

Hun nåede op på siden af ham ved de runde huse. Der stod sådan et stativ til at banke tæpper på, som der vel ikke længere var nogen, der brugte. Lyset fra gadelygterne nåede ikke derhen.

“Vi må da i det mindste kunne tale om Filip,” sagde hun. “Det her går jo også ud over ham.”

“Er det derfor, du følger efter mig, for at snakke om Filip?”

Nu stod han da i det mindste stille. Der var noget ved hans ansigt og blikket, som hun ikke rigtigt kunne skelne i mørket. Hun kunne ikke genkende det. Svante kunne blive urimelig vred over småting, men det her var noget andet. En mere utydelig følelse, der måtte komme så dybt nedefra, at hun aldrig var nået derned.

“Jeg følger ikke efter dig,” sagde hun. “Jeg skulle købe ind til morgenmad, jeg kunne jo ikke vide, at du ...”

“Jamen, så gå dog hen og køb det, for helvede.”

“Det betyder vel ikke noget, hvad det var, jeg skulle købe, det er jo ikke det ...”

En forbipasserende bil oplyste dem begge, og i et kort øjeblik var det, som om hun så et glimt af den yngre Svante i hans ansigt. Han så alle andre steder hen, på alt det, der var der, lige bortset fra hende.

“For helvede da, Eva ... Hvad er det, du ikke forstår? Jeg vil aldrig se dig mere, forstår du da ikke det? Gå, gå din vej.”

Skyggerne lagde sig omkring dem, natten faldt på der, hvor de stod. Eva syntes, hun kunne mærke hans sorg i sin egen krop, over at det var her, de var endt. Der kom en pludselig vind ingen steder fra. Så en smerte, en rent fysisk smerte. Hun forstod ikke hvorfra eller hvorfor. Et eller andet havde ramt hende i hovedet, det skød som et lyn ned i nakken. Hun kunne se husene svaje, og dér var det tæppebankestativ, det blev drejet hundrede og firs grader og så ud, som om det hang ned over hende, lyden af noget hårdt, der faldt. Tiden lettede fra stedet. Grib fat i mig, tænkte hun. Et ansigt cirklede rundt om hende, var det hans? Så blev himlen revet itu.

Der er sort om natten igen, og herren være lovet for det.

Så behøver han ikke at løbe hurtigere end vogterne. Det haster ikke på den væmmelige måde. Han kan gå rundt der, hvor der er mennesker. Når bare han holder sig for sig selv. Han er ikke sikker på, hvem det er, der går vagt, og hvem alle de andre er, men han ved, de er der, ligesom ulvene. De venter på de ulykkelige sjæle og de uskyldige børn og spærrer dem inde, og de vil kaste deres sten, ligesom på Paulus, men ikke på ham. De kan ikke genkende ham. Han kan heller ikke se nogen ulve og heller ikke nogen ugle, der flyver i skumringen. Han har længe spekuleret på, om de sover, men der er ikke nogen, der har kunnet give ham et svar.

Ha ha ha, din idiot, de holder fandeme da øje med dig alle døgnets fireogtyve timer, det skal du vide.

Og alligevel kan han ikke se dem. Han ser ikke andet end huse og lamper og tøj, der hænger ude og blæser i vinden, og han kan mærke lugte, det kan han. Ligesom en ulv ville kunne, af kød og brød og den slags, som man gerne vil spise. Han kan også mærke lugten af regn, lige inden den falder. Så vil han ud og bade i regnen. Der er trillet æbler ned i græsset.

Du skal være forsigtig, hvor du end færdes, sagde hun.

De ser dig overalt, sagde en anden.

Du er en af dem, der kan gå udenfor, og det er derfor, de vil knuse dig. Når først de har sat klørne i dig, så slipper du aldrig mere ud. Se bare, hvad de gjorde ved Jesus.

Ja ja ja, han ved godt, hvordan det føles, når de hamrer søm igennem hænderne, han har prøvet det engang for længe siden, men bare med en pind.

Ingen er så tryk i fare, sang hun for ham dengang.

Måske gemmer vogterne sig for regnen. De ser ham ikke. Han

går for langt, og han smager på blodet den nat. Bare en lille smule, på en fingerspids.

Og de døde synger ikke længere, i hvert fald ikke, så han kan høre det.